

Lia Likhokeli (Gruzie)

Narozena v roce 1986 v Chevsureti, odlehlé vesničce o padesáti obyvatelích, která se nachází vysoko v gruzínských horách. Mladá autorka, která začala psát v pětadvaceti letech, je stoupající hvězdou na poli současné gruzínské literatury, s hlasem stejně výrazným a originálním jako místo, odkud pochází. Střízlivými texty prolíná soucit s rozličnými tvory, dokonce i s předměty, a básnířčina osobitá vize i styl vedla k novému trendu oproštěnému od běžných klišé. V roce 2013 zakoupilo nakladatelství Saunje všechny její básně a vydalo je pod názvem *Smích deviho ženy* (devi je mýtická bytost podobná evropským obrům). S napětím očekávaná prvotina vynesla autorce následující rok nejprestižnější gruzínskou literární cenu Saba, ve švédském překladu ji pak nedávno vydalo nakladatelství Smockadoll. Za své povídky získala autorka dvakrát literární cenu Cero a řada jejích básní je součástí německé antologie gruzínské literatury *Ich aber will dem Kaukasos zu ...* (2015).

básně přeložil Jan Marek Šík

Nejdůležitější je, abych zklidnila dech

Půjdu tam a zabiju ho, pomyslela jsem si.
Vezmu pušku a zastřelím ho.
Nemůže to být tak těžké.
Nejdůležitější je, abych zklidnila dech.
Ponesu tu pušku, jako kdybych nesla lahev mléka,
někde si na něho počkám,
schovám se sama za sebe,
položím se pod svůj stín a vypálím na něj.
Musím pořádně zamířit,
nejdůležitější je, abych se uvolnila,
aby se mi slunce, které sklouzne z jeho ramen,
nepřichytilo ke krku.
Celou cestu až k jeho čelu musím být v klidu.
Jak bych jen mohla být v klidu, přemítám,
to nejde, když mám vypálit,
to nejde, když jsem zamilovaná.
Není to muž, je to zeď, říkám si.
Proč se mi nerozskočí srdce.
Prorazím mu oči
jako červené cihly,
nejdůležitější je, abych zklidnila dech.
Nejdůležitější je, abych si nemyslela, že je to skutečnost.
Nejdůležitější je, abych nemyslela na to, že si mě možná pamatuje.
Nejdůležitější je, abych nemyslela na to,
jak lepím své ruce
k muži
jako vlhké listy ke zdi.

Zastřelím ho. Odejdu odtamtud.
Nejdůležitější je, abych se na něj nepodívala – dokázala bych se do něj ještě víc zamilovat, až bude mrtvý.
Zemřel, řeknu,
jako by si z obličeje sundal bílou sádku.
Zemřel, řeknu,
jako by si sebou v srdci odnesl mé oči plné munice.

Pak budu hledat oporu ve zdech
a chodit s hlavou v dlaních
a zklidňovat dech.

Zastřelila jsem ho a zabila ho.
Zabila jsem toho muže, řeknu.
Už jsem nedokázala stát před zdí.

Babiččina žehlička na uhlí

Babiččina žehlička na uhlí se vydala na cestu.
Splížila se z poryvu větru mé šedavé nečinnosti,
protlačila svůj uvzlykaný trojhranný nos mlhou
mých prázdných snů,
otevřela rozvrzanou branku
a začala stoupat
po svazích podzimu.
Drtila černý prach noci do písku cesty.
Planými hruškami naplnila kapsy ledové košile
ušité z hlohového rána rozježených keřů.
Uždibovala javorové listy,
lačně zhltala červené trsy jeřabin
a vyšplhala vzhůru
do nebe pozdního léta.
Přešla klidně po několika nízko položených
přechodech mezi mraky,
ukousla chtivě ze slunce, jako by její hlad trval stovky let,
naplnila si břicho horkými, zralými hvězdami a ztěžkla natolik,
že pod ní nebe prasklo jako průsvitný led.
Aniž si všimla, zřítíla se dolů do země stínů.
Její květy barvy červené rzi se začaly třepotat,
vykvétat z ní stíny rukou mé babičky
a ona, horká a sytá tím, jak snědla slunce,
se uvelebila v jednom ze stínů toho
nejbarevnějšího stínu.

A tam sedí. Světlemodré jiskry, které mi štípla ze spánku, z ní vypadávají jako smích života.
Vodí k ní churavé, scvrklé stíny,
aby je dala do pořádku a důkladně vyžehlila.
Když se jim obnosí šaty, zalátuje je stíny mých rukou.
Ani jeden ze stínů nezestárl,
ani jeden z nich nezemřel.
A ani si nevšimla, že žije
stovky okamžiků věčného léta,
ani si nevšimla, že mi vlasy naplnily bílé stíny.

Uplynuly stovky let stínu, zatímco
barevná brašna na sedle podzimu sklouzávala po ramenou hory.
Pěšiny, které se rozcházely u branky do mé zahrady, se teď protahují.
Tak tomu bylo po stovky let stínu.
Můj stín, slaboch, se přede mnou schovává.
Modrý lišejník stárí jej při okrajích nahlodal.
Sedím na schodech
jako babička té kdouloně, která zůstala viset n
a větví a pomalu si tam na stopce usychá.
Chvějícím se lačným pohledem otevírám
dopisy z listí, které mi tu nechal vítr, vezmu si
brýle své druhé babičky a čtu:

Ach, holčičko moje s pihovatýma rukama,
posílám ti perly ze světlemodrých jeřábů.
Zahřívej si medové květy svých očí v jezírcích slunce,
seškrábni ze sebe žlutý ornament letité plísně,
postarej se o starý stín
a počkej na mě.
Pokus se nezemřít.

Zcela jistě se vrátím
a vezmu tě se sebou
jako javor s těmi nejbarevnějšími sny
do země věčných stínů.

Miluji tě. Pusu.
Žehlička na uhlí tvých očí.

Granátová

Nabarvila jsem si vlasy.
Granátová – tak to psali na obalu.
Říkala jsem si, že to asi něco znamená,
když teď budu chodit v podchodu s granátovými vlasy.

Říkala jsem si, že to asi něco znamená,
když si takové vlasy prohrábnu prsty
a vlasy mi mezi nimi budou protékat
jako hutná šťáva z granátového jablka.
Možná mi budou spadat na nahá ramena
a rozprostírat se přes lopatky
jako těžká, svalnatá ruka.

Říkala jsem si, že se možná posadím na práh sama sobě na očích,
zamávám na sebe a svou granátovou zrcadlíci se v kaluži
a sama na sebe vyplážnu jazyk,
tím, že existuješ, jako bys ji přistihla při činu,
nebo si můžeš stoupnout jako semafor
a navždy zastavit zimu plnou svrážtelých modrých rampouchů.

Říkala jsem si, že tvůj vlastní stín si tě pak všimne
a nebude po tobě šlapat tak často jako předtím.
Tvá zkroucená záda
se roztrhnou, aby se do nich vešly rudé kořeny křídel,
vynoříš se z temné mlhy trpělivosti
a poneseš své vlasy jako vlajku z krve
skutečnosti, jež stagnovala stejně jako ony.
Pak se budeš moci posadit do trávy, na zem,
složíš si své šťastné ruce za hlavou,
šťastné ruce, jejichž prstům se otevřely oči.

Nabarvila jsem si vlasy
a mé nové dny se projasnily tak, až
granátovým jablkům vybuchují zplesnivělá břicha.
Nabarvila jsem si vlasy.
A neopouštím podchod.
Obarvím si prsty zakalenou barvou krve,
oči pošlu jako draky k nebi
a sedím v sobě samé ve svém vlastním sklepě,
po nahých zádech mi splývají granátové vlasy
a směju se.
Všechno je to k smíchu.

Sousedka

Navštívila mě moje osamělá sousedka. Je to dům.
Přišla podél cestičky zarostlé trávou a ve svých oknech držela modré ruce večera.
Ve tmě vyvěsila svou vybledlou vlhkou zahradu,
složila svůj rozbitý škaredý plot,
odehnala všechny netopýry z okenic,
obrátila své třesoucí se zmrzlé schody ke krbu,
otevřela dveře jako bezzubá ústa,
pozdravila mě tichým zaskřípěním a posadila se.

Cítí se sama.
Slyším, jak se po nocích šourá z pokoje do pokoje a pláče
pro prázdné hřebíky zanechané na prázdných stěnách
a shazující vybledlé fotky jako listy
na podzim, když se zapomíná na mrtvé.
Posadily jsme se. Rozprostřely jsme noc jako koberec.
Nalily jsme si hořké, bezhvězdné nebe do pláčevzdorných a zvukotěsných sklenic,
třepetaly jsme rameny a stěnami jako motýlími křídly,
objímaly se, naše stíny
se do sebe zaplétaly,
snažily jsme se vykvílet stovky zim.
Před rozedněním dům zbělal.
Pomalu jsem se opila
a moje oči svíraly zemi spáry hladové naděje jako opuštěný dům
a jako lidé domem opuštění.

Pak dům odejde.
Za zády jí zaskřípá branka.
Zrezavělá střecha třepotající se jako černý šátek ji následuje.
Dívám se na ni a přemýšlím nad tím, že takhle odcházejí truchlící oplakávající mrtvé, kteří neexistují,
mávají rukama jako zábradlím plným červotočů
a já hledám své ruce, zvedám je ze země a zakryji si jimi obličej,
ale má ústa vidět jsou – zborcený komín
s úsměvem sedřeným jako zaschlá malířská barva,
ztrácím prsty jako kuželky z balustrády,
protože už nemám nic, co bych sbírala a držela v rukách.

Dům odchází a kňučí jako pes, kterému umřel pán.
Dům ztrácí kameny ze stěn jako zuby z úst.
Chytne ji křeč do plotu, vezme si na sebe rozkvetlou pokrývku z kopřiv,
zastrčí nos do vlastních základů a vykašle bezhlavé stíny.
Poslouchám ji a se zasténáním se obrátím z jednoho spánku na druhý.
Suché řasy skřípou z jednoho oka do druhého a chladnými slzami z páry oplakávám díry,
které mi zůstaly v prázdných srdečních stěnách –
již není nic, co bych měla do dalšího podzimu zapomenout.

Jak jsem se zamilovala do havrana

Nech mě na chvíli spočinout a povědět ti,
jak jsem se zamilovala do havrana.
Nechápej to špatně: není na tom vůbec nic směšného.
Tehdy jsem ještě nebyla tak průsvitná.
Celou zimu jsem hleděla do země
a přemítala nad tím, že z půdy povstává sníh.
Celou zimu jsem hleděla na sníh
a přemítala nad tím, že ze sněhu vyrůstá nebe.

Pak se mi oči nachladily.
Byly nemocné a pofňukávaly.
Dívala jsem se na ně a říkala si, že umírají.
Dívaly se na mě a říkaly si, že umírám.
Krmila jsem je medem a brala je na procházku.
Oči mě plnily sněhem a braly mě na procházku.
Tak jsme se setkali.
Seděl na okraji nebe
a s ním křivé paže zimy, holé stromy, které vzal s sebou na procházku.
Létal ve stopách zapadlého slunce
a sbíral zbytky, které za sebou na nebi zanechalo.

Šla jsem domů a řekla, že jsem se zamilovala a že s ním chci žít.
Táta na mě křičel.
Máma plakala a řekla, že to neunesu, že havraní život není nic pro mě.
Ale když jsem se jí zeptala, jaký život by tedy pro mě byl,
neměla na to odpověď.
Následovaly tři dlouhé noci bez nejmenšího náznaku svítání.

Na elektrickém vedení před domem pohládal a křičel nejdůležitější černý havran mého života.
Sbalila jsem si kufr a vyplížila se oknem podle všech pravidel hry.
Podle všech pravidel hry jsem zanechala dopis a telefonní číslo na strom, na kterém budeme bydlet.
Takhle jsme spolu začali.
Létání mi nedělalo potíže.
Jsem nadaná a vše se učím velmi lehce.
Stále mě tíží nespavost
a po nocích se cvičím v krákání.
Stále se oblékám do šatů křiklavých barev,
i když si havran myslí, že se nehodí ani k zimní krajině,
ani k havranímu životu.
Když se hádáme, skočím z mostu,
ale můj havran všechny mosty varoval
a ony mě zachytí ve vzduchu.
Nejdůležitější je, abych nevyskočila až do nebe.

Sem tam si o víkendu vyletíme z města
a nasloucháme tichu opuštěných domů.
Pak přistaneme někde na poli
a havran mě rozechvívá,
zobákem mě laská podél páteře.
Vím, trápí ho, že nemáme děti,
a pokouší se svůj neklid skrývat.
Ale občas, když sedí otočen zády,
se mu kolem krku chvějí šedá pírka.
Tehdy ho obejmou,
položím jeho křídla na svá ramena a,
zatímco osamělé stromy na cestách zpívají o zamilovaném havranu, v pláči na širých lukách,
tančíme.

Proč jsem tolik zhubla?
Proč tak pobledla?
Nevím. Takový je život.

Již brzy propukne pravidelná nemoc mých očí –
jarní déšť.
To dostávám chuť na chvíli spočinout a s někým mluvit.
A letím dny v kuse a vypravuji,
jak jsem se zamilovala
do jednoho vzdáleného černého bodu na zimním nebi.

Přeji si, abych nesmažila lívance

Přeji si, aby se mi vlasy nevlňily na spáncích, aby mi konečky nebledly až do bíla.
Přeji si, aby se mi na čele nerýsovaly vrásky plné potu.
Přeji si, aby mi na horním rtu nezůstala nazelenalá stopa po tabáku.
Přeji si, aby se mi vedrem nerozpalovaly tváře.
Přeji si, abych při senoseči nevoněla smetanou.
Přeji si, abych si zástěrou neutírala z rukou mouku.
Přeji si, abych se nesnažila zakrývat si kolena v záhybech šatů,
když sedím s překříženýma nohama na hrubém červeném koberci.
Přeji si, abych si na ruce nenechala viset látkový pytlík s klubíčkem vlny a jehlicemi,
aby mi při pletení ve vlně neuvízávaly křivé prsty.
Přeji si, aby ty ponožky, které pletu, nezářily všemi barvami.
Přeji si, mi mé rozbité brýle nesklouzávaly od kořene nosu.
Přeji si, abych se nemusela opírat o dřínovou hůl,
když stojím nahoře na terase a pozoruji údolí zahalené v mlze.
Přeji si, aby se mi nerozzářily oči, když se zvedne ranní opar a
sluneční svit dospěje ke zdi pokryté skicami mechu.
Přeji si, aby se mi oči nezaplňovaly a zase nevyprazdňovaly.
Přeji si, abych neměla mokré šátek, aby mi nečernal.
Přeji si, abych na pažích neměla pihy,
aby mi vadnoucí ňadra nemizela v dlaních.
Přeji si, abych dokázala hledět na pokleslá ramena svého muže
aniž bych na ně chtěla položit ruce.
Přeji si, aby se mi nechvěla brada, když přijde domů se smíchem.
Přeji si, aby se všechna zrcadla ještě více zamlžila.
Přeji si, abych nedohlížela na stromy, když jim listoví rozcuchává vítr,
abych o podzimu nechtěla zpívat ukolébavky a žalozpěvy.
Přeji si, aby mi na prvním mrazu neklouzaly nové galoše.
Přeji si, aby mi telata s bílými čely neslízávaly z dlaní sůl.
Přeji si, abych nikoho nelíbala na čelo.
Přeji si, abych nesmažila lívance, abych do nich nekreslila sluneční kříže.
Přeji si, aby se z mého domu nelinula vůně pečených jablek a hrušek.
Přeji si, abych ze sena nevybírala suché a vybledlé květy,
abych po stěnách od sazí nerozvěšovala kytice třezalek a dobromysli.
Přeji si, abych si na sebe nebrala vlněné doma pletené nákoleníky,
aby se mi břicho nenadýmalo z višní. Přeji si, aby do mě polaskáním bolševníku nepronikl jed.
Přeji si, aby mi nenapuchly rty, když šeptem vyslovuji drahá jména.
Přeji si, abych si při smíchu nezakrývala obličej okrajem šátku.
Přeji si, aby mi prsty netančily přes vemená krav,
když mám pocit, že slyším z vedlejší vesnice hrát harmoniku.
Přeji si, abych nechtěla foukat do vzkypělých pampelišek.
Přeji si, abych potajmu nenechávala berušky vzlétat ze svých prsou.
Přeji si, abych nečerpala svou vodu z průsvitného pramene.
Přeji si, aby na mě u rododendronového keře nečekal obr.
Přeji si, abych si díry ve zdech netmelila hnojem,
aby mi nepatřily vlaštovičníky u základů domu.
Přeji si, abych nevařila mléko před východem slunce,
abych ztratila přehled o pomalých pilířích dýmu z komínů
a aby mi nebylo do pláče, když jich ubyde.
Přeji si, aby se mi nezdálo o mamince,
nebo abych zapomněla, že mě ve snu nepoznala.
Přeji si, aby mi bylo jedno, že mám další a další děti.
Přeji si, abych si nepamatovala, jak dětem líbám chodidla a skládám pod nimi přikrývku.
Přeji si, abych se při tom necítila, jako by mě ubývalo a jako bych se blížila konci.
Přeji si, aby si mí vnuci nezapamatovali vůni slupek od jablek, které jsem sbírala do lemu šatů,
a aby si pak z vůně starých hadrů nesnažili vybavit mě.

Chci, aby se máma provdala

Chci, aby se máma provdala.

Aby se zvedla, sbalila si boty na doma,
své puntíkové šaty a odstěhovala se.

Ticho toho rána, kdy matka nebude, nás překotně vyhodí z postelí.

Postavíme se do řady, já, můj bratr a otec,
a budeme tam stát jako sny vykopané
z mámina polštáře,
a všechno to počítat.

Zrcadlo nám bude vyprávět o tom, jak si máma malovala své tenké, semknuté rty
a mávala rukou, aby odstránila vrásky, které se jí slétly kolem očí jako vlhy,
než se smíchem vyrazila na cestu.

Budeme procházet z pokoje do pokoje
a narážet na sebe u každého prahu,
otevřeme všechny skříně, prohledáme všechny police a řekneme: provdala se.

V zahradě beze stínů vyrostou do večera tři hromady slupek od slunečnicových semínek.

Obklíčí nás armáda neumytých hrnků na kávu.

Otci začnou padat vlasy a vousy mu zšednou.

Mně a bratrovi začnou nehty a vlasy růst zběsilou rychlostí.

Porostou kaktusy ticha

a ostny budou mít ze vzlyků a spolykaných slin.

Dům bude šelestit křovisky pavučin, které vyrostou jako matčiny nenabarvené vlasy,
a větvíčkami kalin vrostlými do zárubní oken jako staromódní zlaté kruhy v jejích uších,
a vyhloubí do svých stěn pár děr,
aby si v nich odpočinuly naše zvlhlé oči.

Zvednu se a vezmu s sebou matčina bolavá chodidla,

prasklé klouby, obličej zbavený barvy.

Vysuším její vyvdaná záda ze zrcadla,

její hřeben rozlomím na tři kusy.

Pak se posadíme ke kuchyňskému stolu.

Otec ze svých rukou smyje všechny stopy po matce.

Cedníkem jeho očí odečte těch třicet let, které s mámou strávil,

a pokusí se s námi podělit o jejich vybájený milostný příběh,

jako by to byl neslaný zelný salát z mrazáku.

Shodneme se, že se musíme střídat, abychom vyvětrali

její vůni skrývající se v šatně mezi kabáty a svetry,

matčin pláč byl měkký jako sušené kaki a stále

ještě leží zabalený v dece

mezi domácími sladkostmi z vlašských ořechů.

Shodneme se, že až do podzimu nesundáme prostěradlo, které máma

pověsila na šňůru na prádlo,

ne dokud z něj sluneční škrob nevypálí její ruce.

Shodneme se, že by bývalo dobře, kdyby nám tu nechala půlku sebe.

Přivázali bychom tu polovinu k jedné z rezavých klik

a řezali do ní tupými kuchyňskými noži a nutili ji

odhalit vše o nás,

co zrcadla, s ní spřažená,

a slova, pohřbená na jejím jazyku,

před námi skrývají.

Nakonec bychom si každý vzali kladivo,

postavili se k sobě zády

a mezi oči bychom si zabušili hřebíky,
na které bychom mohli pověsit
máminu svatbu.

Pak bychom vytvořili blahopřání:
Otec by ostrouhal tužku,
brácha by na kousek papíru nakreslil květiny
a já bych napsala:
Blahopřejeme!
Jsme rádi, že jsi se provdala.
Přejeme ti hodně štěstí, maminko.

Pampelišky

Podél cesty jdou dvě pampelišky.
Mají útlé stonky a nadýchané a rozcuchané vlasy.
Jdou ruku v ruce,
jdou po špičkách,
nesou své tužké hlavy jako balóny.
Cesta je vysušená, prašná a šedá.
Ještě nikdy předtím nikam nešly.
Je to poprvé, co vytáhly ze země své zbabělé kořínky.
Proplížily se pryč z pestrobarevné louky, kde motýli
šermovali tak strašlivě svými šaty
a dny pampelišek modraly strachem, že je některý z motýlů kdykoliv může trefit křídlem a ony se navždy rozptýlí,
rozletí se po celé zemi v tisících vloček.
Již nejsou květinami.
Včely a vosy je už nemají rády.
Už jim po zorníčkách nepřelézají slunéčka.
Brouci si o jejich šaty otírají tykadla. Vstaly, vzaly se za ruku,
svázaly ve vlasech šedé vůně
a putovaly po zemi.
Jdou a jdou a vědí, že hladový vítr je jim na stopě
a žene stáda mraků po červeném nebi.
Nakonec cestu unaví jít,
zastaví se a posadí na kámen.
Pampelišky vklouznou kořeny do žluté kaluže a ve vodě se pak odrážejí jako černé skvrny,
navzájem si vymění kapičky rosy z očí a nasají sluneční teplo,
a než je vítr sfoukne
jako svíčku na slavnostním dortu louky
a rozptýlí je směrem k nebi jako své přání, stihnou
si spolu splést řasy a
zavřít oči a přát si tu druhou.

Kdybys nebyla moje máma

Kdybys nebyla moje máma
a někde jsme se potkaly, poznala bych tě,
spatřila bych tě na ulici a pochopila
že jsem někde zapomněla ten život,
ve kterém jsi moje máma

Když pracuješ jako moje máma
nenachystám ti snídani,
nedám ti pusu.
Jsem příliš líná seškrábnout si spánek

z obličeje a otevřít oči, abych tě viděla.

Než ses stala mojí mámou

visela tvá radost jako náhrdelník z barevných perel

okolo každého úsvitu.

A já, tak nestydatě žárlivá,

tě podezřívám, že svůj nejdůležitější smích jsi prožila

ještě předtím, než ses stala mojí mámou.

Že jsi moje máma, to téměř chápu,

když mě sesbíráš, odranou a rozsekanou na kousky,

v rukách schraňuješ ty části mě, které jsou už jen na vyhození,

a dvě podlouhlé rány na mých lopatkách čistíš lihem a jódem.

Jestli jsi skutečně moje máma

nejlíp uděláš, když se na mě nebudeš usmívat, jinak nebudu moct nikdy umřít.

Jsi totiž ta matka,

co se mě

nenučila proklínat.

Dokud jsi moje máma,

nesmíš ani pomyslet na to, že by ses za mě modlila, jinak se proměním v hada.

Jestli nezvládneš být moje máma můžu já být tvoje máma.

Kdybych se narodila devětkrát

pokaždé bys mě porodila ty.

Kdybych měla devět matek

každou z nich bys byla ty.

Ty, všech devět, byste se posadily vedle mě po několikaletém půstu,

vedle mě, jež stojím ve vražedném tichu,

a mé zčernalé dny odvaneš

ode mě pryč

jak prach ulice.

Zřejmě i ty víš,

že jsi moje máma.

Prosím tě, aby sis to nerozmyslela, abys jí i zůstala.

Ty, která jsi mě nosila ve svých devíti břichách,

ty, která překonáváš své zimy ve stínu mých řas,

jsi moje máma i beze mě.

Jméno duše

Když jsem měla dostat jméno, dozvěděla se to babiččina duše a přišla sem.

Nebo to možná byla babička mé babičky nebo nějaká moje ještě starší předchůdkyně.

Přišla za zlatavého stmívání.

Hůlku postavila do rohu,

posadila se na práh a potáhla z dýmky.

Viděla jsem její modré nehty, namalované uhlem.

Místo očí měla listy břechťanu,

a kolem krku perly z kaliny.

Na uších – měděné měsíce s perlami z černého achátu.

A na hrudi jí tepalo jako oheň strakaté hadí vejde, aby prosvětlovalo věčnou temnotu.

Posadila se a zpívala mi.

Její slova proudila kolem mé kolébky jako hořké zelené kroužky z tabákového kouře.

Zpívala a u nohou jí seděl jižní vítr jako pes se zježenou srstí.

Držela v ruce svět jako pár jehlic a barevnou přízí písni

splétala k sobě živé a mrtvé.

Tu noc mi vyprávěla tisícileté příběhy.

Když se pak za úsvitu na horizontu bok po boku se sluneční studnicí objevily jalovice, vstala,
zvětšil se jí nos,
zvedla svůj kulhavý stín a hodila si jej na záda jako hrb,
mávla dýmkou nad mýma stále ještě zavřenýma očima,
a své jméno mi zabodla jako stříbrnou jehlu do lopatky.

Pak si vzala hůlku, která tam stála opřená o zeď, a šla svou cestou.

Šla

a v jejích šlépějích vyrůstalo jaro jako houby

a rychle povadalo a rychle dozrávalo do podzimních plodů.

Začalo se rozednívat, a zatímco její stín visel z linie horizontu jako ocas noci,
změnilo nebe sedmkrát barvu.

Šla svou cestou a za sebou nechávala

hutný vzduch, který se hemžil jako larvy ve vůni kapradin

a svůj ostrý pláč,

který bodal jako jehla do uší rána.

Ale nikdo si nepamatuje, jestli to byla moje babička

nebo babička mé babičky nebo nějaká má ještě starší předchůdkyně.

Nikdo si nepamatuje její jméno.

Vstaly, sebraly popel zvuku,

který ležel zapomenutý na zvadlých květinách v mámině fotoalbu,

a daly mi jméno,

jméno jako kočičí zlato, křiklavý šperk,

takové jméno, jako povoskovanou návnadu,

které se mi po nocích vrhá po krku, až si musím krk drápat babiččinými nehty.

Mravenci stále ještě ohlodávají stopy po její holi, jako ránu

na zdi v mém nuzném domě.

Každé ráno, než se slunce vyšplhá nahoru, změni mé vlasy sedmkrát barvu.

Stárnu každé jaro a

každý podzim vzplanu neštovicemi jara.

Otevřu oči a jsem slepá.

Zavřu oči a vidím hvězdy.

Prožiju za jednu noc tisíc let

a zaměňuju mrtvé a živé.

Obléknu se v roucho z kůže neviditelného hada a svá ramena nikomu neodhalím.

Nikdo jej nesmí vidět.

Není nikdo, kdo by znal mé tajné jméno.

Schovávám si jej pro vnučku své vnučky.

Stávka bot

Už týden chodím bez bot.

Moje boty stávkují.

Obviňují mě, že porušuju jejich práva.

Obviňují mě z podvodu.

Říkají, že je už dlouho klamu,

že využívám jejich poctivosti.

Říkají, že jim už dlouho vyprávím o cestách,

které jdou stále dál a botám se na nich poštěstí zažít mnoho nových věcí,

ale že ve skutečnosti žádné takové cesty neexistují.

Že už jim dlouho vyprávím o vzdálených krajích, která spolu spatříme,

ale že ty země ve skutečnosti neexistují.

Že je tomu už dlouho, co mluvím o nekonečných polích,
kde slunce za den vzejde několikrát,
kde šípky zároveň kvetou i zrají,
ale že žádná taková pole ve skutečnosti neexistují.

Říkám, že existuje tisíc krásných ulic,
kde se procházejí tisíce krásných a čerstvě vyleštěných,
třpytících se, zamilovaných a šťastných bot.
Ve skutečnosti jdu ven každý večer ve stejnou dobu, oblečená do stejných šatů,
vyberu si své nejvhodnější boty
a nosím je celou noc po stejné ulici,
po které se láska nikdy neprochází.

Říkají, že jim už dlouho lžu
o nebi bot,
které spolu spatříme,
ale že ve skutečnosti pochybuji o samotné jejich existenci.
Proto se rozhodly vstoupit do stávky.
Postavily se do páru,
vytáhly si tkaničky
a klapou podpatky a křičí.

Už celý týden chodím bez bot
a slibuji, že se polepším,
ale ony říkají, že už mi nedůvěřují,
že už jim to slibuju roky,
že už celé roky slibuju, že nás jednou
navštíví cizí boty a s nimi přijdou lidé,
celé roky jsem říkala, že lidé existují,
ale ve skutečnosti zase sedím
a mluvím se svými botami.

Ve skutečnosti jsem po celé roky prožívala stejný sen,
kterým se nakonec
nakazily všechny mé boty.
V mém snu se nic neděje.
Po celé roky jsem prožívala stejný život,
který se podobá snu,
ve kterém se nic neděje.
Kde jsou boty,
které stávkují
a obviňují mě ze lži,
obviňují mě z podvodu
a říkají mi,
že ve skutečnosti neexistuju.

Kameny a děti

Minulý podzim jsem adoptovala několik osiřelých kamínků.
Říkala jsem si, že tyto osamělé děti u mě budou bydlet přes zimu.
Nakrmit několik kamínků by nemělo být tak těžké.
Nemělo by být tak těžké hladit je po hlavě.
Náš rodinný život byl nakonec ale jiný.
Zima byla jiná.
Kameny se posadily na parapet,
hleděly k nebi.
Oči se jim naplnily sněhovým chladem.

Znám několik laskavých slov,
a ta slova – kameny, které se mi zadrhly v krku.
Dotýkám se studenými rty jejich studených zad,
jsem matkou studenou jak smrt.
Mohu mít jen kameny, pomyslím si,
moje tělo je země, která nedokáže rodit nic jiného.

Když se nebe rozpuklo prvními řadami jeřábů,
začala jsem kamenům zpívat svou první ukolébavku.
Bylo to, jako by mi popraskala kůže na duši,
z hrobu ve mně vylezlo jaro.
Moje kamínky buď sedí jako pěna
s kulatými bříšky proti mému břichu,
nebo se boulí do mých očí
a myslí na ptáky
a myslí na křídla.
Přiložím si je na hrud' – bijí jako teplá srdce,
hemží se mi v rukách jako ryby.
„Je jaro,“ smějí se.
Skočí na parapet.
Klepou na zamlženou okenní tabulku.
Klepou na jaro.

Zahodila jsem své zkamenělé sny.
Nechala jsem své kvetoucí kamínky proměnit ve slova.
Dávám jim pusu a mluvím s nimi.
Mluvím také o jarech.
Mluvím s nimi
o těch jarech, kdy kameny rostou a stávají se velkými,
kdy je zdobí mechové vousy,
kdy se jim rozšíří lopatky poseté pihami a
pojmu všechna hnízda ptáků a
kdy jejich ptáčata vylétnou k nebi.
Má mláďata tvrdě spí
a ve snech bijí pestrobarevnými křídly.
Mluvím s nimi o polích,
mluvím s nimi o jarech,
kdy jsem se už stala zemí,
o těch jarech.

Židle

Včera se mojí židli zlomila noha.
Nedokážu říct, na co jsem myslela, nebo proč jsem byla tak těžká.
Pak jsme celou noc proplakali:
Židli bolela zlomená noha, mě bolela zlomená myšlenka.
Židle se posadila na zem a houpala se na prohnutém opěradle.
Asi si myslí, že už ji k ničemu nepotřebuju, je stará a vratká,
že ji možná chci vyhodit nebo rozštípat a spálit ...

Ale já dosud nikdy nic nevyhodila – všechno si strádám v hlavě,
ještě jsem nikdy nespálila nic jiného než samu sebe.

Nakonec mi to došlo:
jdi se posadit do rohu,
obejmu tě, aby ses nenastydla.
Posaď se a počkej na mě.

Určitě tě ještě budu potřebovat:
Když zlomím nohy všem svým myšlenkám,
ty tvé zbývající mě udrží na nohou.

Strom. Já

Seznámili jsme se:
„Strom,” řekl a napřáhl sukovitou větev.
„Já,” řekla jsem a začala uvnitř rukávu hledat svou ruku.
Scházíme se.
Lechtají jej mravenci nespavosti,
zvedne svou rozcuchanou hlavu z oblačného polštáře a znuděně se poškrábe na kůře.
U kořenů mu leží noc jako ufnukané dítě.
Soustředěně si vytáhnu všechna stébla snů, která se mi vpletla do vlasů,
a plnou hrst jich donesu ke stromu.
Prohmatává si všechny výhonky, které mu vyrašily po celém těle
a vzdychá.
Taky mám takový výhonek.
Mám ho vevnitř v hrudi, nalevo,
ale ten můj se hýbe a vydává zvuky.
Bije a modravě svítí ve své vlastní samotě.
Dotýká se mé kůže špičkou na chladných listech.
Můj zvyk mlčet se rozvinul do zhoubného nádoru, který puká jako hrudky krve na jazyku a v krku.
„Zamiluj se do mě,” říkám a přibližuju se ke stromu
a snažím nešlapat si na oči.
Znovu se setkáme a vypadá to, že se změnil.
„Spal jsi dobře?” ptám se.
„Rozkvetl jsem. A ty?”
A když mě jeho květy obklopí jako zamilované včely, šumí v nich lehce vítr.
„Hynu,” odpovídám
a vplynu do jeho těla jako modrý výhonek a
začnu pomalu a rytmicky bít.

Jak pěkně ladím sama se sebou

Můžeme se vidět. Jasně že jo.
Po osmé večer.
Možná se trochu opozdím,
nemůžu být dost krásná,
tak počkám na soumrak.
Můžeš schovat kousek slunce na talíř.
Schovej ho pro mě. Nesněž ho celé.
Přijdu.
Přines mi lehce opojnou židli,
posad' mě na ni a kolébej mě,
dotýkej se mě svým dechem.
Nevšímej si toho, když mi oči spadnou na koleno,
sundala jsem si z obličeje všechny vrásky,
domluvila jsem prstům, aby se netřásly.
Myslím, že se ti budu líbit.
Možná se do mě dokonce zamiluješ.
Podívej se na mé nabarvené vlasy.
Podívej, jak pěkně ladím sama se sebou.
Nemám snad příliš bledý obličej?
Snad na mě není vidět,
že jsem si dnes vzala život?